

RAZLIKE STAVOVA PREMA PLESU UČENIKA I UČENICA NEKIH SREDNJIH ŠKOLA NA PODRUČJU GRADA ZAGREBA I ZAGREBAČKE ŽUPANIJE

Došen, Dajana

Master's thesis / Diplomski rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Kinesiology / Sveučilište u Zagrebu, Kineziološki fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:117:785937>

Rights / Prava: [Attribution 4.0 International](#) / [Imenovanje 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-05**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of Kinesiology, University of Zagreb - KIFoREP](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

KINEZIOLOŠKI FAKULTET

(studij za stjecanje akademskog naziva:

magistar kineziologije)

Dajana Došen

**RAZLIKE STAVOVA PREMA PLESU UČENIKA
I UČENICA NEKIH SREDNJIH ŠKOLA NA
PODRUČJU GRADA ZAGREBA I ZAGREBAČKE
ŽUPANIJE**

diplomski rad

Mentor:

izv. prof. dr. sc. Jadranka Vlašić

Zagreb, kolovoz 2021.

Ovim potpisima se potvrđuje da je ovo završena verzija diplomskog rada koja je obranjena pred Povjerenstvom, s unesenim korekcijama koje je Povjerenstvo zahtijevalo na obrani te da je ova tiskana verzija istovjetna elektroničkoj verziji predanoj u Knjižnici.

Mentor:

izv. prof. dr. sc. Jadranka Vlašić

Student:

Dajana Došen

Zahvala

Zahvaljujem se svim djelatnicima Kineziološkog fakulteta koji su obilježili moj petogodišnji put do diplome i prenijeli svoja znanja i iskustva. Posebno se zahvaljujem svojoj mentorici izv. prof. dr. sc. Jadranki Vlašić koju sam odabrala za mentoricu iz razloga što je najprije čovjek, a tek onda profesorica. Naravno da je put do uspjeha ponekad trnovit, ali uz profesore kao što je ona, cilj se čini bližim, put se čini lakšim, a motivacija je veća.

Također se zahvaljujem svojim kolegicama s kojima sam svakodnevno hodala po tom putu, zajedno se suočavale s preprekama, problemima i strahovima, ali i zajedno stvarale lijepe studentske uspomene, kolegicama koje su vjerovale u mene više nego ja u samu sebe.

Posebnu zahvalnost iskazujem svojim roditeljima koji su mi pružili mogućnost studiranja, a s druge strane me naučili da je svaki posao jednako važan i time mi dali na slobodu što ću odabrati u životu uz njihovu punu podršku. Hvala Vam što ste cijeli život najbolji primjer da se trudom može postići sve.

Na kraju hvala osobi koja je uz mene bila od prvog do posljednjeg dana studiranja, koja nije znala odgovore na probleme na koje sam nailazila, ali se svim silama trudila pronaći rješenje i uvijek je uspjela. Osobi zbog koje sam skupila snage i preplivala bazen u najvažnijem trenutku koji me dijelio od budućnosti koja je sada ostvarena. Osobi koja je diplomirala zajedno sa mnom i dobila titulu najboljeg savjetnika, psihologa, motivatora, ispitivača, dečka, zaručnika...Hvala Ivan!

Velika HVALA svima koji me poznaju, svaka Vaša riječ, meni je bila vjetar u leđa!

RAZLIKE STAVOVA PREMA PLESU UČENIKA I UČENICA NEKIH SREDNJIH ŠKOLA NA PODRUČJU GRADA ZAGREBA I ZAGREBAČKE ŽUPANIJE

Sažetak

Pretpostavlja se da postojeći stereotip „ženskog“ sporta dovodi do nižih vrijednosti procjene stava prema plesu kod muškog spola u odnosu na ženski. Također s obzirom na razvijenost područja, odnosno bogatiju plesnu ponudu kao sportske ili rekreativne aktivnosti, pretpostavka je da se srednjoškolci grada Zagreba bave plesom u većoj mjeri nego srednjoškolci s područja Zagrebačke županije. Primarni cilj istraživanja bio je ispitati stav prema plesu kod učenika i učenica prigodno odabranih srednjih škola grada Zagreba i Zagrebačke županije, te ispitati postoje li značajne razlike u stavu s obzirom na spol ispitanika i na županiju u kojoj se škola nalazi. Sekundarni cilj istraživanja bio je utvrditi koliko se učenika bavilo plesom, a koliko ih se sada aktivno bavi plesom. Podaci o bavljenju plesom su uspoređeni s utvrđenim stavovima ispitanika. Dobivenim rezultatima su potvrđene sve postavljene hipoteze. Na razini ukupnog uzorka, pokazalo se da je stav prema plesu pozitivan, no promatraju li se spolne razlike, tada učenice imaju pozitivan stav, a učenici negativan stav prema plesu. Nadalje je potvrđeno da ispitanici iz grada Zagreba imaju značajno pozitivniji stav prema plesu u odnosu na ispitanike s područja Zagrebačke županije. Potvrđeno je da se u gradu Zagrebu veći postotak srednjoškolaca bavi plesom nego na područjima Zagrebačke županije, također je potvrđeno da se plesom bavi više učenica nego učenika. Ukupno 276 ispitanika ima pozitivan stav, a samo 43 od njih se trenutno bavi plesom, stoga bi se moglo zaključiti da pozitivan stav prema plesu ne znači da će se osoba baviti plesom.

Ključne riječi: stereotip, spol, bavljenje plesom, mišljenje, sport

DIFFERENCES OF ATTITUDES TOWARDS DANCE BY STUDENTS OF CERTAIN SECONDARY SCHOOLS IN THE CITY OF ZAGREB AND ZAGREB COUNTY

Abstract

It is assumed that the existing stereotype of "female" sport leads to lower values of assessment of attitudes towards dance in males compared to females. Also, given the development of the area, more specifically richer dance offer in the forms of sports or recreational activities, it is assumed that high school students in the city of Zagreb are more engaged in dance than high school students in the Zagreb County. The primary goal of the study is to determine the attitude towards dance among high school students in Zagreb and Zagreb County and to determine whether there are significant differences in attitude with regard to gender of respondents and the school they attend. findings. The secondary goal of the research was to determine how many high school students had previously been involved in dance and how many were currently engaged in dance. The obtained data were compared with respondents expressed attitudes. The obtained results confirmed all the hypotheses. At the level of the overall sample, the attitude towards dance was shown to be positive, but if gender differences are observed, then the female students have a positive attitude and the male students have a negative attitude towards dance. It was confirmed that the respondents from the city of Zagreb have a significantly more positive attitude towards dance compared to the respondents from the Zagreb County. It is confirmed that in the city of Zagreb a higher percentage of students are engaged in dance than in the Zagreb County, it was also confirmed that more female students are engaged in dance than male students. A total of 276 respondents showed positive attitude towards dance and only 43 respondents are currently engaged in dance. Hence, it could be concluded that a positive attitude towards dance does not necessary imply that a person will be engage in dance.

Key words: stereotype, gender, dancing, attitudes, sports

Sadržaj

1. UVOD	1
2. CILJEVI I HIPOTEZE	4
3. METODE ISTRAŽIVANJA	5
3.1. UZORAK ISPITANIKA	5
3.2. UZORAK VARIJABLI	5
3.3. METODE OBRADE PODATAKA	6
4. REZULTATI	6
5. RASPRAVA	10
6. ZAKLJUČAK	14
7. LITERATURA	15

1. UVOD

Ples je jedna od najstarijih umjetnosti i poznato je da ples postoji od kada postoji i čovjek, a dokazi o plesu sežu sve do pretpovijesnog doba. U svojim počecima, ples je služio za bolji i prosperitetniji život, plesalo se za bolji ulov i urod, te pogodnije vremenske uvjete, također i za proslavu pobjede nad neprijateljem, te se koristio kao magijsko sredstvo. Plesalo se u ljubavi, ali i ispraćalo pokojnike na „onaj“ svijet. Plesom su se obilježavali svi značajni trenuci u životu, stoga se može reći da je bio sastavni dio čovjekova života (Vlašić, 2019). Ples je bio motorička reakcija na emocije, što se povezuje s današnjim plesom kroz koji plesači također mogu izražavati različite emocije što je jasno objasnio Laban (1948) koji smatra da uloga plesa nije sadržana u zadovoljavanju pokreta i emocija, već individua plešući zadovoljava potrebu za razmjenom emocija (prema Bijelić, 2006). Promatramo li ples s različitih stajališta (kineziološkog, sociološkog, obrazovnog, odgojnog...) i kao sastavni dio čovjekova života, kako u prošlosti, tako i u sadašnjosti, nije neobično da postoje brojne definicije plesa.

Hrvatski enciklopedijski riječnik (Anić, 2002) ples definira kao: „ritmičke pokrete tijela kao jedan od umjetničkih izraza“, odnosno „niz ritmičnih koraka i pokreta tijela određenog tempa koji se izvode prema taktu muzike“ i „društvenu zabavu na kojoj se pleše“. Bijelić (2003) govori: „Ples je vrsta umjetnosti (a ujedno i sport) u kojoj pokretom praćenim muzikom izražavamo emocionalna raspoloženja oslobađajući snagu koja proizvodi određenu estetsku vrijednost.“.

Kada se ples sagleda s kineziološkog stajališta ples je moguće definirati konvencionalno estetsko gibanje tijela u ritmu i tempu glazbene pratnje (Vlašić, 2010), odnosno kineziološka aktivnost koja utječe na funkcionalne sposobnosti s obzirom da pripada skupini aerobno-anaerobnih aktivnosti (Bria, Bianco, Galvani, Polimeri, Zeppilli i Fiona, 2011), te prema fiziološkim karakteristikama spada pod srednje intenzivnu aktivnost, velike energetske potrošnje (Zancini i Malaguti, 2014). Brojna istraživanja govore o važnosti razvoja koordinacije, brzine, snage, ravnoteže, fleksibilnosti i agilnosti u plesu, stoga možemo tvrditi da ima veliki utjecaj i na motoričke sposobnosti (Kostić, Zagorc i Uzunović, 2004; Kostić i sur., 2006; Vlašić 2010). Uz navedene tvrdnje, ples ima i obrazovne i odgojne učinke u okviru trenažnog procesa, pa s obzirom da ples obuhvaća razvoj svih navedenih komponenti, od razvoja funkcionalnih i motoričkih sposobnosti te morfoloških obilježja, preko odgoja i obrazovanja, sve do razvoja socijalnog statusa djeteta, možemo ga uspoređivati s ostalim

sportovima (Vlašić, 2019) i zaključiti da ples može biti vrlo koristan u razvoju djece i da bi trebao imati jednaku važnost kao i drugi sportovi.

Ono što se može zamijetiti i što je dokazano, jest da ples stereotipno pripada aktivnostima kojima se dominantno bave osobe ženskog spola (Oglesby i Hill, 1993, prema Bosnar, Sertić i Prot, 1999), iako povijest dokazuje suprotno. U razdoblju od 15. do 18. stoljeća, teatarskom umjetnošću, bavili su se muškarci, pa su zapravo muškarci osmislili plesnu tehniku, prenijeli ju te izradili sustav plesnog notiranja i stvorili te producirali balet koji je danas osnova svakog plesa (Nordera, 2007). Jedan od dokaza uključenosti muškaraca u ples je knjiga rituala Kineza Li Ji u kojoj je uveo pravila u ples i ukalupio ga u statične oblike čime je osiromašen plesni folklor zemlje, no unatoč tome, ples je bio važan dio obrazovanja sinova visokih dostojanstvenika, teorijsko i praktično usvajanje plesnih umjetnosti smatralo se nužnom vrlinom vladara (Maletić, 2003). Još jedan dokaz o uključenosti muškaraca u ples je kralj Louis XIV, čovjek koji je postavio temelje baleta prema kojima se i danas radi, čovjek koji je osigurao opstanak i razvoj ove umjetničke grane. Kada usporedimo prošlost i sadašnjost, vidljivo je da uključenost dječaka i muškaraca u ples, više nije kao prije, Brut (2007) smatra da muški plesači postaju objekt neukusa od 19. stoljeća, te da se muški plesači počinju povezivati sa pojmom homoseksualizma. Bailey i Oberschneider (1997) proveli su istraživanje na temu homoseksualizma i plesa u kojem su intervjuirali profesionalne plesače, a istraživanje je pokazalo da su više od pola plesača koji su činili uzorak ispitanika, homoseksualci, ali da su homoseksualni osjećaji prethodili njihovom plesnom iskustvu, a samo jedan ispitanik od njih 136 je osjetio da su njegova plesna iskustva mogla utjecati na njegovu seksualnu orijentaciju. U prilog ovim tvrdnjama ide i ideja samog istraživanja kojom se pretpostavlja da će učenici biti manje uključeni u ples u odnosu na učenice upravo zato što ples stereotipno pripada „ženskim“ aktivnostima.

Iz prethodno navedenog proizlazi i sama ideja ovog znanstveno-istraživačkog rada, koji između ostalog uspoređuje stavove prema plesu s obzirom na spol, a na temelju prethodno navedenog stereotipa, pretpostavlja se da ženski spol ima pozitivniji stav prema plesu u odnosu na muški spol. Navedenu pretpostavku, već su potvrdili Vlašić, Leščić i Oreb (2009) koji su proveli istraživanje na studentima Kineziološkog fakulteta i dokazali su da postoji statistički značajna razlika u stavu prema plesu između studentica i studenata, gdje generalno svi imaju pozitivan stav, no studentice su svojim pozitivnijim stavom u većoj mjeri doprinijele ukupnom pozitivnom stavu. Ovakvo stanje stava prema plesu nije samo rezervirano za područje Republike Hrvatske. Sanderson (2001) je provela istraživanje u

Engleskoj kojim je željela demantirati mišljenje Engleza kako je ples aktivnost samo za mlađu djecu i učenice srednjih škola. Istraživanjem je dokazala da se stavovi djece prema plesu ne mijenjaju u razdoblju od 11 do 16 godina, ali također zaključuje da su djevojke dosegle više rezultate pozitivnih stavova.

Petz (1992) govori da je stav stečena, relativno trajna i stabilna organizacija emocija, vrednovanja i reagiranja prema nekom objektu. Sama riječ „stečena“ govori da stav može biti pod utjecajem okoline, a najviše pod utjecajem roditelja kada govorimo o djeci. Vlašić, Glavurtić i Oreb (2014) napravili su zanimljivo istraživanje na uzorku ispitanika koje su činili roditelji predškolske djece grada Zagreba i Zadra. Istraživanjem je utvrđeno kako roditelji koji imaju kćeri, postižu znatno više rezultate pozitivnog stava prema plesu, dok se kod roditelja, koji imaju sinove, čak bilježe negativni stavovi, a rezultati variraju ovisno o spolu roditelja i mjestu stanovanja. S obzirom na navedeno istraživanje i ostala istraživanja koja dokazuju da ispitanici muškog spola imaju niže vrijednosti stava prema plesu, moglo bi se zaključiti da se stav i stereotipno mišljenje o plesu, može prenijeti s roditelja na dijete i u konačnici rezultirati manjom uključenosti muškog spola u ples.

Jedan od ciljeva ovoga rada je usporediti postotak bavljenja plesom na području grada Zagreba i na područjima Zagrebačke županije, te uvidjeti koji spol je na kojem području više aktivan u plesu. Postoji mogućnost da je manji postotak bavljenja plesom na onim područjima na kojima ima manje plesne ponude, a pretpostavlja se da bi postojalo više aktivnih sudionika kada bi imali pristupačnije mogućnosti za isprobavanje i upoznavanje s različitim plesnim disciplinama. Dokaz da se može utjecati na popularnost plesa, bez obzira na stav populacije, je istraživanje od Neal (1986) koji dokazuje da osnovnoškolci koji se nisu nikada bavili plesom, mijenjaju svoje stavove o plesu nakon provedene tri plesne sesije, što bi značilo da bi se ples trebao više promovirati među djecom kako bi uopće isprobali tu aktivnost, te kako bi se umanjilo odlučivanje o bavljenju plesom na temelju predrasuda kao što je ta da je ples dominantno ženski sport.

2. CILJEVI I HIPOTEZE

Primarni cilj istraživanja je bio ispitati stav prema plesu učenica i učenika slučajno odabranih srednjih škola grada Zagreba i Zagrebačke županije te razlike u dobivenim stavovima prema plesu s obzirom na spol i županiju kojoj određena škola pripada.

H1: Postoji statistički značajna razlika u stavu prema plesu između svih ispitanika s obzirom na spol, pri čemu će učenice imati pozitivniji stav prema plesu.

H2: Postoji statistički značajna razlika u stavu prema plesu između svih ispitanika grada Zagreba i svih ispitanika Zagrebačke županije, pri čemu će ispitanici grada Zagreba imati pozitivniji stav prema plesu.

Sekundarni cilj istraživanja je bio utvrditi koliko se ispitanika bavilo plesom, a koliko ih sada aktivno sudjeluje u plesnim sportskim ili rekreativnim aktivnostima, a podaci su se promatrali prema spolu i županiji kojoj određena škola pripada. Dobiveni podaci, usporedit će se s utvrđenim stavom ispitanika.

3. METODE ISTRAŽIVANJA

3.1. UZORAK ISPITANIKA

Istraživanje je provedeno skalom stava prema plesu i anketnim upitnikom koje je odobreno od strane etičkog povjerenstva, a bilo je dobrovoljno i anonimno te je provedeno putem interneta. Uzorak ispitanika obuhvaćao je 440 učenica i učenika prigodno odabranih srednjih škola grada Zagreba i Zagrebačke županije. Od ukupno 440 ispitanika, 313 su učenice, a 127 su učenici. Kada se ispitanici podijele prema županiji kojoj određena škola pripada, istraživanje obuhvaća 140 ispitanika srednjih škola grada Zagreba te 300 ispitanika srednjih škola Zagrebačke županije. Broj ispitanika inicijalno uključenih u istraživanje bio je 454 ispitanika. Iz obrade su izuzeti ispitanici koji su pohađali Privatnu umjetničku gimnaziju. Obzirom da se radi o umjetničkoj školi koja obuhvaća scensku umjetnost, ispitanici ne bi bili relevantni za ovo istraživanje.

3.2. UZORAK VARIJABLI

Stav ispitanika prema plesu procijenjen je skalom stava prema plesu SPP (Vlašić i Bosnar, 2007) koja se sastoji od 20 čestica u oba smjera (pozitivnih i negativnih), s odgovorima na pet-stupanjskoj Likertovoj skali i ponuđenim odgovorima od „potpuno točno“ do „potpuno netočno“. Odgovori se boduju od 1 do 5 tako da veći broj označava pozitivan stav, a u slučaju negativne čestice, rezultati su obrnuto skalirani. Ukupni sumirani rezultat se kreće u rasponu od 20 do 100 bodova sa središnjom vrijednošću od 60 bodova što označava neutralan stav. Rezultati sa više od 60 bodova, označavaju pozitivan stav, a rezultati ispod 60 bodova označavaju negativan stav.

Uz skalu stava prema plesu SPP (Vlašić i Bosnar, 2007), anketni upitnik sadržavao je pitanja o spolu i županiji kojoj određena škola pripada, prema tome varijable ovog istraživanja su spol (muški i ženski) i županija (grad Zagreb i Zagrebačka županija), čime su dobiveni rezultati primarnog cilja rada. Za potrebe sekundarnog cilja istraživanja, anketni upitnik sadržavao je i pitanja o bavljenju plesom u prošlosti i sada, vrsti plesa kojom su se bavili ili se bave i u konačnici pitanje vezano za plesnu ponudu u njihovoj županiji.

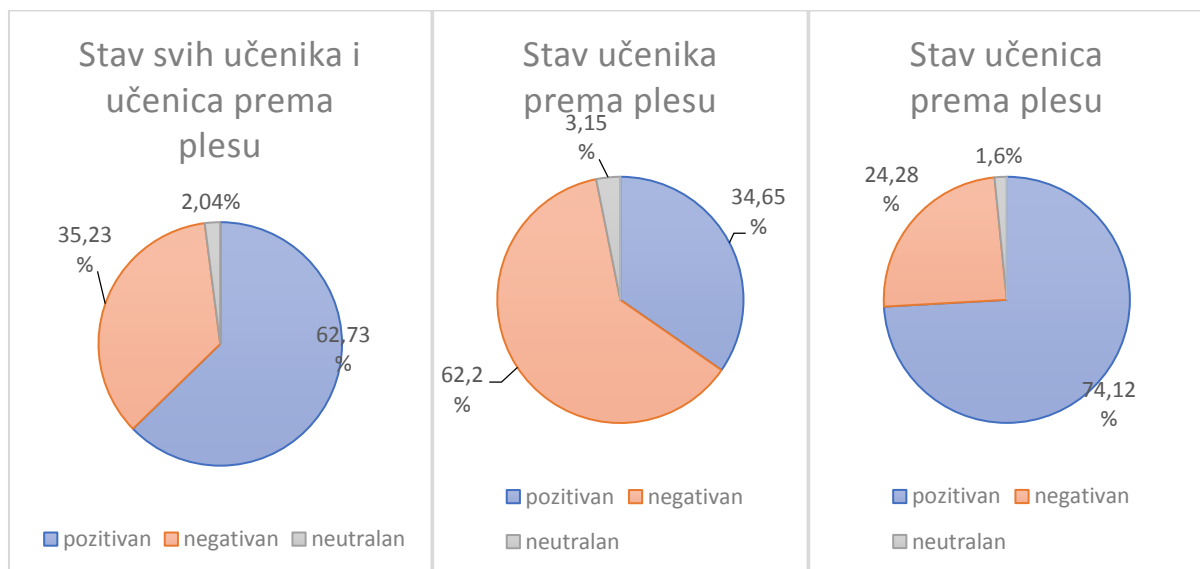
3.3. METODE OBRADJE PODATAKA

Prikupljeni podaci obrađeni su u programu *Statistica 13*. Korištena je deskriptivna statistika za analizu stava prema plesu svih ispitanika, te stava prema plesu na temelju spola i županije kojoj određena škola pripada. Za svaku varijablu izračunati su deskriptivni parametri: N=broj ispitanika; AS=aritmetička sredina; MIN=minimum; MAX=maksimum; SD=standardna devijacija. T-testom za nezavisne uzorke je utvrđena značajnost razlika stava prema plesu na temelju spola i županije kojoj određena srednja škola pripada.

4. REZULTATI

Primarni cilj ovog istraživanja bio je utvrditi stav prema plesu učenika i učenica nekih srednjih škola grada Zagreba i Zagrebačke županije, te utvrditi razlike dobivenih stavova s obzirom na spol i županiju kojoj određena škola pripada.

Slika 1. prikazuje da 62,73% ukupnog broja ispitanika ima pozitivan stav, ali kada se rezultati podijele prema spolu, uočava se da 62,2% učenika ima negativan stav, dok 74,12% učenica ima pozitivan stav prema plesu.

Slika 1. Postotne vrijednosti procjene stava prema plesu učenika i učenica srednjih škola grada Zagreba i Zagrebačke županije

Tablica 1. Deskriptivni parametri rezultata procjene stava prema plesu

STAV PREMA PLESU (SPP)	N	AS	MIN	MAX	SD
Ukupno	440	65,75	23,00	100,00	16,69
Učenici	127	55,72	23,00	90,00	14,07
Učenice	313	69,82	23,00	100,00	15,94

Legenda: (N) broj ispitanika, (AS) aritmetička sredina, (MIN) minimum, (MAX) maksimum, (SD) standardna devijacija

Tablica 1 obuhvaća deskriptivne parametre procijenjenog stava prema plesu iz koje se može vidjeti da aritmetička sredina ukupnog uzorka iznosi 65,75 bodova što znači da učenici i učenice imaju generalno pozitivan stav prema plesu s obzirom da je prosječna vrijednost veća od 60 bodova prema skali SPP (Vlašić i Bosnar, 2007). Također prikazuje podatke s obzirom na spol prema čemu se može zaključiti da ženski spol ima pozitivan stav prema plesu (69,82 boda) i da su udaljene od neutralnog stava za 9,82 bodova prema pozitivnom stavu, a muški spol ima negativan stav prema plesu (55,72 boda) što znači da ih 4,28 bodova dijeli od neutralnog stava prema plesu, ali u negativnom smjeru. Zanimljivo je za uočiti da kod učenica postoji slučaj maksimalnog broja ostvarenih bodova (100 bodova), dok je kod učenika maksimalan ostvareni rezultat 90 bodova. S druge strane, oba spola imaju jednak minimalan broj bodova (23 boda).

Prema navedenim aritmetičkim sredinama procijenjenog stava prema plesu, razlika između učenica i učenika iznosi 14,1 bod što je t-testom za nezavisne uzorke ($p < 0,05$) potvrđeno kao statistički značajna razlika ($p = 0,00$) čime je potvrđena prva hipoteza istraživanja koja govori da postoji statistički značajna razlika stava prema plesu s obzirom na spol pri čemu pozitivniji stav imaju učenice.

Tablica 2. Deskriptivni parametri rezultata procjene stava prema plesu učenika i učenica koji pohađaju srednje škole grada Zagreba i Zagrebačke županije

STAV PREMA PLESU	N	AS	MIN	MAX	SD	ŽUPANIJA
Učenici	31	58,23	26,00	90,00	16,37	ZG
Učenice	109	72,58	31,00	100,00	15,10	
Ukupno	140	69,40	26,00	100,00	16,45	
Učenici	96	54,91	23,00	87,00	13,23	ZU
Učenice	204	68,35	23,00	99,00	16,23	
Ukupno	300	64,05	23,00	99,00	16,55	

Legenda: (N) broj ispitanika, (AS) aritmetička sredina, (MIN) minimum, (MAX) maksimum, (SD) standardna devijacija, (ZG) grad Zagreb, (ZU) Zagrebačka županija

Tablica 2 prikazuje deskriptivne parametre procijenjenog stava prema plesu s obzirom na županiju kojoj određena škola pripada, te osim podataka ukupnog broja ispitanika u pojedinoj županiji, obuhvaća i podatke prema spolu unutar jedne županije. Prema tome, vidljivo je da u obje županije učenice imaju pozitivan stav, a učenici negativan stav prema plesu te da su prema skali SPP (Vlašić i Bosnar, 2007) rezultati stava prema plesu kod oba spola veći u gradu Zagrebu. Također se primjećuje da su ispitanici iz grada Zagreba dosegali više maksimalne rezultate, odnosno učenice su dosegle maksimalan rezultat od 100 bodova, a učenici 90 bodova, dok su učenice iz Zagrebačke županije ostvarile najveći broj bodova od 99 bodova, a učenici 87 bodova. S druge strane je vidljivo da u Zagrebačkoj županiji ispitanici imaju niže ostvarene minimalne rezultate procijenjenog stava, pa tako su učenice i učenici imali najmanji rezultat stava prema plesu od 23 boda, dok su kod ispitanika grada Zagreba minimalni rezultati bili znatno viši, učenice su imale minimalno 31 bod, a učenici 26 bodova.

Ispitanici iz grada Zagreba ukupno imaju pozitivan stav od 69,40 bodova, a ispitanici iz Zagrebačke županije 64,05 bodova (Tablica 2). Prema tome, moguće je tvrditi da u obje županije ispitanici imaju pozitivan stav prema plesu, ali da se razlikuju u 5,35 bodova. Navedena razlika je t-testom za nezavisne uzorke ($p < 0,05$) potvrđena kao statistički značajna razlika ($p = 0,00$), a time je potvrđena i druga hipoteza rada koja govori da postoji statistički značajna razlika u stavu prema plesu s obzirom na županiju kojoj određena škola pripada pri čemu grad Zagreb ostvaruje više rezultate na skali SPP (Vlašić i Bosnar, 2007).

Tablica 3. Prikaz pozitivnih odgovora na pitanje „Jeste li se ikada bavili plesom?“

„Jeste li se ikada bavili plesom?“	Odgovor: DA
UKUPNO	234 = 53,18%
UČENICI	27 = 6,14%
UČENICE	207 = 47,04%
GRADA ZAGREB	86 = 61,43%
ZAGREBAČKA ŽUPANIJA	148 = 49,33%

Tablica 4. Prikaz pozitivnih odgovora na pitanje: „Bavite li se sada plesom?“

„Bavite li se sada plesom plesom?“	Odgovor: DA
UKUPNO	43 = 9,78%
UČENICI	3 = 0,68%
UČENICE	40 = 9,1%
GRAD ZAGREB	20 = 14,28%
ZAGREBAČKA ŽUPANIJA	23 = 7,67%

Tablice 3. i 4. prikazuju postotne vrijednosti bavljenja plesom nekada i sada, te koliki dio tog postotka pripada učenicama, a koliki učenicima. Također prikazuju koliko se ispitanika bavi i koliko ih se bavilo plesom s obzirom na županiju. Vidljivo je da od ukupno 440 ispitanika, plesom se bavilo 234 ispitanika što iznosi 53,18%, a ta brojka se sada drastično smanjila pa se plesom u trenutku provedbe istraživanja bavilo 43 ispitanika, odnosno 9,78%. Rezultati pokazuju da su se plesom i prije i sada više bavile učenice u odnosu na učenike pa se tako od ukupnog broja ispitanika, trenutno plesom bavi samo 9,1% učenica i 0,68% učenika.

Od ukupno 140 ispitanika iz grada Zagreba, njih 61,43% se bavilo plesom, dok se od ukupno 300 ispitanika Zagrebačke županije, plesom bavilo 49,33% ispitanika (Tablica 3). Trenutno se plesom također više bave ispitanici iz grada Zagreba (14,28% od ukupno 140 ispitanika iz grada Zagreba) u odnosu na ispitanike iz Zagrebačke županije (7,67% od ukupno 300 ispitanika iz Zagrebačke županije).

5. RASPRAVA

Ideja istraživanja potekla je iz uvodno navedenog stereotipa o plesu kao dominantno ženskom sportu te je primaran cilj bio utvrditi stav prema plesu te utvrditi razlike u stavu prema plesu obzirom na spol i županiju kojoj škola pripada.

Kako bi se utvrdile razlike u stavu prema plesu s obzirom na spol, najprije je bilo potrebno procijeniti stav svih ispitanika. Rezultati su pokazali kako je na ukupnom uzorku ispitanika, stav pozitivan. Podjelom rezultata prema spolu, vidljivo je da učenice doprinose ukupnom pozitivnom stavu, dok učenici imaju negativan stav prema plesu. Uz ove rezultate, izravno su povezana već spomenuta istraživanja od Vlašić i sur. (2009) i Sanderson (2001) koja dokazuju da ispitanici ženskog spola ostvaruju pozitivnije stavove prema plesu u odnosu na ispitanike muškog spola. Zanimljive su razlike između navedenih istraživanja. Razlika u provedbi istraživanja je 8 godina, također dobna skupina ispitanika nije jednaka, odnosno s jedne strane su ispitanici bili studenti i studentice, a s druge strane su to bila djeca u rasponu od 11 do 16 godina. Nadalje, niti mjesto provedbe nije bilo jednako, Vlašić i sur. (2009) su proveli istraživanje u Republici Hrvatskoj, a Sanderson (2001) u Engleskoj, ali unatoč svim razlikama, zaključak je i dalje jednak. Nastavno tome, ovo istraživanje provedeno u 2021. godini, ima slične rezultate, odnosno jednako je da ženski spol postiže više rezultate stava prema plesu u odnosu na muški spol, ali je razlika u zaključku ta da su u dosadašnjim istraživanjima ispitanici muškog spola ipak imali pozitivan stav prema plesu, samo nešto niži u odnosu na ženski spol, dok su u ovom slučaju učenici imali negativan stav prema plesu, a učenice pozitivan.

Nadalje, ciljem istraživanja postavljeno je usporediti procijenjeni stav s obzirom na županiju kojoj škola pripada, a u ovom slučaju demografske varijable predstavljale su Zagrebačka županija i grad Zagreb. Obzirom da je Zagreb glavni grad Hrvatske i samim time najrazvijeniji grad i županija u Hrvatskoj, pretpostavlja se da je ponuda različitih tjelovježbenih rekreativnih i sportskih aktivnosti najveća, pa tako i plesnih aktivnosti. Zagrebačka županija je susjedna županija grada Zagreba, stoga je ideja bila usporediti razlike između najrazvijenije županije i županije koja se nalazi neposredno uz grad Zagreb.

Kao što je i bilo za očekivati, grad Zagreb ima pozitivniji stav prema plesu u odnosu na Zagrebačku županiju iako i ispitanici iz Zagrebačke županije generalno imaju pozitivan stav. Važno je za napomenuti da u obje županije učenice doprinose ukupnom pozitivnom stavu, dok učenici imaju negativno procijenjeni stav prema plesu. Zanimljivo je usporediti dobivene

rezultate s istraživanjem Vlašić i sur. (2014) gdje su autori ispitali stav roditelja djece predškolske dobi u Zagrebu i u Zadru. Autori su također očekivali da će ispitanici, roditelji iz Zagreba imati pozitivniji stav s obzirom da je Zagreb glavni i razvijeniji grad, ali rezultati istraživanja su pokazali da su zapravo roditelji iz Zadra imali pozitivniji stav u odnosu na roditelje iz Zagreba. Zanimljivo je da roditelji i Zagreba i Zadra, koji imaju kćeri, imaju znatno više rezultate stava prema plesu što je jedan od dokaza da još uvijek postoji stereotip o plesu i predstavlja moguću pojavu homofobije kod roditelja koji imaju mušku djecu.

Sama činjenica da se plesom bave homoseksualci, što je potvrđeno već navedenim istraživanjem (Bailey i Oberschneider, 1997), može dovesti do homofobije kod muškog spola, ali isto tako i kod roditelja, a to u konačnici rezultira pojavom stereotipa. Zasižno homoseksualno opredjeljene rekreativce ili sportaše nećemo pronaći samo u plesu, nego i u drugim sportovima, ali s obzirom da je ples estetska aktivnost, homoseksualnost dolazi više do izražaja, što dovodi do toga da se muški spol manje bavi plesom. Za pretpostaviti je da je jedan od razloga taj što postoji neopravdani „strah“ kako će izgledati dok plešu, no potrebno je osvijestiti činjenicu da se plesom mogu izraziti emocije, a i karakter osobe bilo kojeg seksualnog opredjeljenja, pa prema tome moguće je zaključiti bavljenje plesom neće biti uzrokom pojave ili razvoja homoseksualnog opredjeljenja ukoliko oni već ne postoje u osobi što je potvrđeno već spomenutim istraživanjem (Bailey i Oberschneider, 1997) da su plesači homoseksualci svoje homoseksualne osjećaje razvili prije plesne karijere, a samo je jedan plesač smatrao da je moguće da je ples imao utjecaja na razvoj njegovih homoseksualnih osjećaja, ali ni on sam nije siguran u to.

Sekundarni cilj istraživanja proizašao je iz činjenice da grad Zagreb ima veću plesnu ponudu u odnosu na Zagrebačku županiju. Navedeno dovodi do pitanja koliko su se ispitanici bavili i koliko se bave plesom te u kojoj mjeri se to odnosi na učenice i učenike te koliko je ples prisutan u gradu Zagrebu i u Zagrebačkoj županiji. Očekivano je da će rezultati stava prema plesu biti povezani s postotkom bavljenja plesom, što zaista i je tako, ali u smislu da učenice ostvaruju pozitivan stav prema plesu i više se bave plesom, da učenici imaju negativan stav prema plesu i jako malo ih se bavi plesom, te da grad Zagreb ima pozitivniji stav prema plesu u odnosu na Zagrebačku županiju i više ispitanika iz grada Zagreba se bavi plesom. Naizgled bi se moglo reći da su rezultati povezani, no prema Vlašić i sur. (2009) pozitivan stav prema plesu ne znači nužno da će se osoba i baviti plesom, što je potvrđeno i rezultatima sekundarnog istraživanja koji govore da od ukupno 440 ispitanika, njih 276 ima

pozitivan stav, a trenutno se plesom bavi 43 ispitanika što predstavlja 15,58% od ispitanika s pozitivnim stavom.

Kada se razmatraju rezultati sekundarnog cilja istraživanja, zanimljivo je spomenuti da od ukupno 234 učenika koji su se nekada bavili plesom, 192 osobe sada imaju pozitivan stav, dok 39 osoba ima negativan, a 3 osobe su neutralnog stava prema plesu, što dovodi do pitanja kako je moguće da netko tko se bavio plesom sada ima negativan stav prema plesu, je li to negativno iskustvo ili postoje i neki drugi razlozi?! Svakako ovo pitanje može potaknuti dodatna istraživanja na ovu temu kako bi se utvrdilo razloge odustajanja od bavljenja plesom. Temeljem tih spoznaja bilo bi moguće uvesti promjene u promociji i ponudi plesnih programa i aktivnosti.

Anketni upitnik obuhvaćao je i pitanja o tome kojim su se plesom ispitanici bavili ili kojim plesom se trenutno bave. Od ukupno 234 ispitanika koji su se nekada bavili plesom, 55 osoba se bavilo urbanim plesovima, 39 osoba narodnim plesovima, 34 jazzom, 26 standardnim plesovima, 19 latino-američkim plesovima, 14 suvremenim plesom, 12 baletom, 3 akrobatskim rock n rollom, a 32 ispitanika pripada pod skupinu „ostalo“.

U trenutku istraživanja ukupno 43 ispitanika se bavilo plesom, njih 42 ima pozitivan stav o plesu, te je samo 1 negativan stav, a neutralnoga nema. Podaci pokazuju da je najviše zastupljen urbani ples (20 osoba), zatim jazz (6 osoba), mažoret (5 osoba), narodni ples (5 osoba), standardni plesovi (2 osobe), latino-američki plesovi (1 osoba), te suvremeni ples (1 osoba). Obzirom da narodni plesovi predstavljaju tradiciju pojedinog podneblja, zanimljivo je bilo provjeriti u kojoj županiji su se više bavili narodnim plesovima, a rezultati govore da se od ukupno 300 ispitanika Zagrebačke županije, narodnim plesovima bavilo 10,67% ispitanika, dok se u gradu Zagrebu od ukupno 140 ispitanika, narodnim plesovima bavilo 5% ispitanika. Moguće je da se u manjim sredinama više pažnje usmjerava na tradicionalne narodne plesove i da su ispitanici iz grada Zagreba više usmjereni na modernije plesove s obzirom da je iz sekundarnih rezultata vidljivo da se ispitanici grada Zagreba više bave urbanim plesom u odnosu na ispitanika Zagrebačke županije.

U konačnici sekundarni rezultati istraživanja prikazuju da od ukupno 234 ispitanika koji su se bavili plesom, njih 81,62% je odustalo od bavljenja plesom u određenom periodu od čega njih 26,18% tvrdi da bi se plesom bavili kada bi u njihovom mjestu postojala bolja plesna ponuda, 11,52% ispitanika tvrdi da se plesom ne bi više bavili sve i da postoji bolja plesna ponuda, dok njih 62,3% ima ostale razloge koji nisu povezani sa plesnom ponudom.

Prema svemu navedenom, sekundarni rezultati istraživanja imaju veliku vrijednost zato što daju uvid u konkretne probleme koji egzistiraju u plesnom svijetu. Primjerice, vidljivo je da 26,18% ispitanika koji su se bavili plesom bi se sigurno bavili plesom kada bi postojala bolja plesna ponuda, što je već alarmantan podatak koji ukazuje na potrebu uvođenja promjena poput otvaranja novih plesnih klubova, bolje promocije sadržaja ili organiziranje više besplatnih radionica na kojima bi se mogli isprobati različiti stilovi što bi sigurno dalo pozitivne učinke s obzirom na dosadašnja istraživanja koja dokazuju da ispitanici koji su isprobali plesne aktivnosti, mijenjaju stav prema plesu u pozitivnom smjeru. Jedno takvo istraživanje proveo je Neal (1986) koji je dokazao da osnovnoškolci koji se nikada nisu bavili plesom, mijenjaju svoj stav prema pozitivnom nakon tri plesne sesije. Nešto novije, ali slično istraživanje provela je Vlašić (2010) na studenticama i studentima treće godine Kineziološkog fakulteta u Zagrebu. Istraživanje je između ostalog obuhvaćalo ispitivanje stava prema plesu prije i poslije kolegija „Ples“. Utvrđeno je da su ispitanici imali značajno pozitivniji stav prema plesu nakon pohađanja nastave plesa. Prema rezultatima navedenih istraživanja se može utvrditi važnost ponude i mogućnost bavljenja manje popularnim i stereotipno određenim aktivnostima poput plesa koji mogu rezultirati promjenom stava prema aktivnosti u pozitivnom smjeru i eventualni početak bavljenja isprobanom aktivnošću.

6. ZAKLJUČAK

Ovim istraživanjem još jednom je potvrđeno da stereotip plesa kao „ženskog“ sporta još uvijek postoji s obzirom na to da su potvrđene hipoteze istraživanja koje se odnose na razlike prema spolu, odnosno dokazalo se da ženski spol ima pozitivan stav, a muški negativan stav prema plesu. Istraživanje je pokazalo da se u gradu Zagrebu, kao razvijenijem području, više ispitanika bavi plesom nego na područjima Zagrebačke županije. Vidljivo je da postotak od 26,18% , koji govori da bi se ispitanici bavili plesom kada bi imali više ponude na tržištu, nije zanemariv i da bi mogao biti poticaj za proširenje i bolju promociju plesne ponude u gradu Zagrebu, a naročito u Zagrebačkoj županiji. Prema mišljenju autora i budućim ciljevima, kao nadogradnja ovog istraživanja, bilo bi zanimljivo provesti jednako istraživanje s roditeljima ispitanika, te provesti eksperimentalno istraživanje na ispitanicima ovog istraživanja nakon provedenih plesnih sesija i edukacija u smislu predstavljanja plesne ponude i ukazivanja na dobrobiti plesa. Zvonarević (1981) govori da se jednom formirani stavovi vrlo teško mijenjaju i da bi se promijenili, trebala bi se stvoriti funkcionalna i motivacijska osnova na kojoj je utemeljeno formiranje drugačijeg stava. S obzirom da veliki dio ispitanika ovog rada već ima pozitivan stav, ne bi trebalo biti teško potaknuti ispitanike s pozitivnim stavom na ponovno bavljenje plesom, a s druge strane, bilo bi zanimljivo istražiti jesu li se negativni i neutralni stavovi promijenili nakon određenog broja eksperimentalnih plesnih sesija. Ideja autora inspirirana ovim radom je organizacija godišnjeg skupa raznih plesnih klubova te u dogovoru s osnovnim i srednjim školama organizirano prisustvovanje učenika, tijekom kojeg bi se upoznali sa različitim plesnim disciplinama, informirali o mogućnostima bavljenja plesom, isprobali različite plesne discipline kroz plesne radionice i u konačnici shvatili da ples nije samo aktivnost namijenjena ženskom spolu. Time bi se noviteti u plesnim disciplinama predstavili i nastavnicima tjelesne i zdravstvene kulture kao i njihova primjena u nastavi i izvannastavnim aktivnostima. Ples kao aktivnost itekako ima pozitivan utjecaj na pravilan rast i razvoj djeteta, i većom primjenom i promocijom sadržaja kroz obrazovni sustav svakako bi se doprinijelo razvoju plesa i smanjenju postojećeg stereotipa.

7. LITERATURA

- Anić, V. (ur.) (2002). Ples. *Hrvatski enciklopedijski rječnik*. (str. 960). Zagreb: Novi liber
- Bailey, J. M., & Oberschneider, M. (1997). Sexual orientation and professional dance. *Archives of Sexual Behavior*, 26(4), 433-444.
- Bijelić, S. (2003). *Baletska priprema u funkciji razvijanja motoričkih sposobnosti* (doktorska disertacija). Fakultet za fizičko vaspitanje i sport, Banja Luka.
- Bijelić, S. V. (2006.) *Plesovi*. Banja Luka: Fakultet fizičkog vaspitanja i sporta
- Bosnar, K., Sertić, H., Prot, F. (1999). Razlike u stavu prema borilačkim sportovima djevojčica i dječaka, učenika viših razreda osnovne škole. U: D. Milanović (ur.), *Zbornik radova "Kineziologija za 21. stoljeće"*, Zagreb, 1999 (str. 123-125). Zagreb: Fakultet za fizičku kulturu Sveučilišta u Zagrebu.
- Bria, S., Bianco, M., Galvani, C., Palmieri, V., Zeppilli, P., & Faina, M. (2011). Physiological characteristics of elite sport-dancers. *Journal of Sports Medicine and Physical Fitness*, 51(2), 194-203.
- Burt, R. (2007). *The male dancer: Bodies, spectacle, sexualities*. Routledge: New York and London.
- Katarinčić, I. (2013). Rod u predodžbama: stereotipizacija u klasičnom baletu. *Studia ethnologica Croatica*, 25(1), 283-304.
- Kostić, R., Zagorc, M., & Uzunović, S. (2004). Prediction of success in sports dancing based on morphological characteristics and functional capabilities. *Acta Universitatis Palackianae Olomucensis Gymnica*, 34(1), 59-64.
- Kostić, R., Uzunović, S., Zagorc, M., Oreb, G., & Jocić, D. (2006). Relations of success in latinoamerican dances with coordination abilities. U *Zbornik sažetaka 12. FIS komunikacije, nacionalnog naučnog skupa sa međunarodnim učešćem*, Niš, 2006 (pp. 33). Niš: Fakultet fizičke kulture Univerziteta u Nišu
- Maletić, A. (2003) *Povijest plesa starih civilizacija, Sv. 2: Azijske plesne tradicije*. Zagreb: Matica hrvatska

- Neal, N. D. (1986). Assessment of attitude change and position shift in fourth graders after participation in modern dance (doctoral dissertation). Charlottesville: University of Virginia
- Nordera, M. (2007). Gender underway. Notes for histories yet to be written. U Susanne Franco & Marina Nordera (Eds.) *Dance Discourses. Keywords in dance research* (pp. 169-186). Routledge.
- Petz, B. (1992). Stav. *Psihologijski riječnik*. (str. 426). Zagreb: Prosvjeta.
- Sanderson, P. (2001). Age and gender issues in adolescent attitudes to dance. *European physical education Review*, 7(2), 117-136.
- Vlašić, J., Oreb, G., & Lešćić, S. (2009). Povezanost motoričkih i morfoloških obilježja s uspjehom u društvenim plesovima. *Hrvatski športskomedicinski vjesnik*, 24(1), 30-37.
- Vlašić J. (2010). Razlike između studentica i studenata u plesnoj uspješnosti i stavovima prema plesu (doktorska disertacija). Kineziološki fakultet, Zagreb.
- Vlašić, J., Oreb, G., & Bosnar, K. (2014). Metric properties of an attitudes-towards-dance inventory. *Acta Kinesiologica*, 8(2), 20- 24.
- Vlašić, J., Glavurtić, Z., & Oreb, G. The attitude of the preschool children's parents in Zadar and Zagreb towards dance. U D. Milanović, G. Sporiš (ur.), *Proceedings Book of 7th International Scientific Conference on Kinesiology, Opatija, 2014*, „Fundamental and Applied Kinesiology – Steps Forward“ (str. 561-566). Zagreb: Faculty of Kinesiology, University of Zagreb.
- Vlašić, J. (2019). *Ples: recenzirani nastavni materijal*. Zagreb: Kineziološki fakultet. Dostupno na Merlinu.
- Zanchini, A., & Malaguti, M. (2014). Energy requirements in top-level DanceSport athletes. *Journal of Human Sport and Exercise*, 9(1), 148-156. doi:10.4100/jhse.2014.91.15
- Zvonarević, M. (1981). *Socijalna psihologija*. Zagreb: Školska knjiga